

#### مقدمه

با گسترش رسانه های ارتباطی نوین به ویژه پیام رسان های اجتماعی، جریان تولید و انتشار اطلاعات، اخبار و محتوای خبری در فضای مجازی و دامنه تاثیرات آن ها افزایش یافته و زمینه مشارکت شهروندان در تولید و انتشار [پاورقی ۱] آسان و ارزان محتوای خبری فراهم شده است؛ این امر، نشر و بازنشر وسیع و سریع اطلاعات، اخبار و محتوای خبری تحریف شده و خلاف واقع را که عموماً با هدف ضربه به حیثیت اشخاص، آسیب به امنیت روانی، عوام فریبی، بی اعتبارسازی نهادها و گزارش های رسمی، ایجاد ترس و وحشت عمومی، برهم زدن آرامش اجتماعی، تضعیف انسجام ملی و تاثیرگذاری بر نتایج انتخابات صورت می گیرد، را نیز تسهیل نموده و مدیریت شرایط خاص نظیر وقوع بیماری های فراگیر، بلایای طبیعی یا رویدادهای مهم سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی را با چالش مواجه می سازد. هدف این مصوبه صیانت از سلامت و امنیت روانی جامعه و کاهش آسیب های موصوف از طریق تعریف و تعیین اقدامات پیشگیرانه و واکنشی و ارتقاء سطح مسئولیت پذیری و پاسخگویی هماهنگ و به هنگام برای مقابله با ناهنجاری ها و پیامدهای تولید و نشر اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع است.

[پاورقی ۱] (ماده ۱۰۰ قانون اساسی)

#### ماده ۱ - تعاریف

۱ - ۱ - اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع: هرگونه اطلاعات، اخبار و محتوای خبری منتشر شده در فضای مجازی شامل انواع صور متنی، صوتی، تصویری یا چند رسانه ای که مابه ازایی در واقعیت نداشته یا شکل تحریف شده ای از یک واقعیت است که موجب آسیب و اخلال در نظم عمومی، تشویش اذهان عمومی، کاهش ثبات، انسجام، اعتماد، سلامت و امنیت فرد و جامعه در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و یا کسب منافع نامشروع می شود؛

#### ۱ - ۲ - درگاه نشر

: موجودیت فضای مجازی اعم از کانال، صفحه، وب سایت، برنامه و بات یا ربات که در دسترس عموم بوده و در آن اطلاعات، اخبار و محتوای خبری منتشر یا بازنشر می شود و بیش از پنج هزار مخاطب دارد؛

۱ - ۳ - سکوی نشر: هر سامانه و زیرساختی که قابلیت ایجاد و مدیریت فنی و مقرراتی درگاه های نشر را دارد.

ماده ۲ - به منظور فراهم آمدن زمینه های موثر پیشگیری از جرائم، قوه قضاییه ظرف مدت سه ماه و با همکاری مرکز ملی فضای

مجازی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، نسبت به ارائه لایحه قضایی مقابله با اطلاعات، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع با پوشش همه ابعاد از جمله موارد زیر اقدام نماید:

۲ - ۱ - تنقیح و متناسب سازی مجازات های مقرر در کلیه قوانین مرتبط ، با هدف ارتقاء بازدارندگی در سطوح فردی ، گروهی ، نهادی ، محلی و بین المللی ؛

۲ - ۲ - تعیین و تفکیک مسئولیت صاحبان درگاه ها و سکوهای نشر و اشخاص حقیقی و حقوقی تولیدکننده و انتشاردهنده اخبار ، اطلاعات و محتوای خبری خلاف واقع ؛

۲ - ۳ - تبیین مصادیق جرم مشهود در حوزه اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی ؛

۲ - ۴ - تبیین صلاحیت محاکم جمهوری اسلامی ایران در رسیدگی به اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع علیه امنیت و حاکمیت ملی و حقوق اشخاص در ارتباط با درگاه ها و سکوهای نشر خارجی .

ماده ۳ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ظرف مدت سه ماه در خصوص موارد زیر اقدام نماید :

۳ - ۱ - شناسایی و احراز هویت درگاه های نشر در سطوح ملی و استانی و تشکیل پایگاه اطلاعاتی با همکاری دستگاه های ذیربط با اولویت دادن به درگاه های نشر پرمخاطب ؛

۳ - ۲ - طراحی و پیاده سازی ساز و کارهای جامع رصد و راستی آزمایی اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع منتشرشده در درگاه های نشر و ایجاد سکوی مرجع برای آگاهی رسانی در مورد اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع با استفاده از ظرفیت نهادهای مدنی و رسانه ها و ارایه واسط های برنامه کاربردی [ پاورقی ۲ ] برای دریافت خودکار آن ها توسط درگاه های نشر و ذی ربطان ؛

[ پاورقی ۲ ] □□□□

۳ - ۳ - تدوین دستورالعمل و ایجاد پنجره واحد همکاری درگاه های نشر با نهادهای ذیربط برای مقابله و واکنش فوری به رخدادها ؛

۳ - ۴ - تهیه

و اجرای ساز و کار جمع آوری اطلاعات نقاط تماس درگاه ها و پیام رسان های اجتماعی خارجی و مواجهه فعال با آن ها در مواقع نشر اخبار ، اطلاعات و محتوای خبری خلاف واقع با همکاری وزارت امور خارجه ؛

۳ - ۵ - تدوین و پیاده سازی نظام اعتبارسنجی و رتبه بندی درگاه ها و سکوهای نشر با همکاری سازمان

صدا و سیمای ج .ا .ا . از منظر مقابله با اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع و انتشار گزارش عملکرد آن ها در فواصل زمانی سه ماهه ؛ در این نظام ، شاخص های اعتباردهی موارد منتشره ، الگوریتم دریافت تا زمان پدیدار شدن اخبار ، اطلاعات و محتوای خبری در درگاه نشر ، ایجاد سامانه های هوشمند تشخیص ، امکان دریافت گزارش های مردمی و ارسال اطلاعیه الکترونیکی برای کاربران مدنظر قرار گیرد ؛

۳ - ۶ - طراحی و اعطای سالیانه نشان کیفیت نشر به درگاه ها و سکوهای نشر به نحوی که این نشان در دیگر نظام های مرتبط اعم از تشویق و تنبیه تاثیر داشته باشد ؛

۳ - ۷ - تدوین مقررات اخلاق حرفه ای و مسئولیت اجتماعی در زمینه انتشار مسئولانه اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری در فضای مجازی با همکاری نهادهای صنفی و فعالان رسانه ؛

۳ - ۸ - ارتقاء سواد فضای مجازی و سطح آگاهی آحاد جامعه برای مواجهه با اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع با استفاده از ظرفیت مراجع قانونی ذیربط از قبیل وزارت آموزش و پرورش ، وزارت علوم تحقیقات و فناوری ، وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی و سازمان صدا و سیما ج .ا .ا . ؛

۳

- ۹ - تهیه نظام مستندسازی اقدام حقوقی و مقابله با سوء عملکرد و عدم همکاری سکوهای نشر خارجی در زمینه اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع با همکاری دادستانی کل کشور و وزارت امور خارجه ؛

ماده ۴ - هیئت نظارت بر مطبوعات درگاه های نشر داخلی را مطابق با شرایط مندرج در

قانون مطبوعات به عنوان نشریه الکترونیک محسوب و شیوه نامه جدید نظارت بر تخلفات ناشی از اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع را در چارچوب قانون و آیین نامه های موجود تهیه و به اجرا درآورد ؛

ماده ۵ - وزارت امورخارجه با بهره گیری از ظرفیت های حقوقی

و دیپلماتیک ، برای مقابله با موارد ارجاعی از سوی دستگاه های مسئول در خصوص عملیات سازمان یافته انتشار اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع علیه منافع و امنیت ملی با منشا خارجی اقدام نماید ؛

ماده ۶ - سازمان صدا و سیما ج .ا .ا . در هنگام انتشار اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی که دارای پیامد سطوح منطقه ای ، قومی و ملی هستند ، با حضور

میدانی و استفاده از روش های جدید خبری ، نسبت به آگاه سازی افکار عمومی ، ارتقاء تاب آوری اجتماعی و کاهش میزان اثرگذاری اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع در سطح عمومی ، اقدام کند ؛

ماده ۷ - درگاه های نشر موظف هستند برای مواجهه با پیامدهای نشر اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع اقدامات زیر را انجام دهند :

۷ - ۱ - ساز و کار لازم برای تشخیص اطلاعات ، اخبار و محتوای

خبری خلاف واقع دریافتی قبل از انتشار اعم از رویه های انسانی و یا ماشینی موسوم به تعدیل محتوا [ پاورقی ۳ ] و یا اتصال به سامانه های راستی آزمایی [ پاورقی ۴ ] مرجع ایجاد شده در کشور ایجاد کنند ؛

[ پاورقی ۳ ]

[ پاورقی ۴ ]

۷ - ۲ - به محض اطلاع از انتشار اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع نسبت به حذف و درج توضیحات اقدام و از رویه ها و سامانه های گزارش دهی فوری به مراجع قانونی ذیربط استفاده نمایند .

ماده ۸ - سکوه‌ای نشر موظف هستند علاوه بر ایجاد

ساز و کار و رویه های اجرایی موثر و سامانه های هوشمند شناسایی و حذف فوری اطلاعات ، اخبار و محتوای خبری خلاف واقع ، نسبت به ارائه خدمات مورد نیاز درگاه های نشر در چارچوب این مصوبه اقدام کنند .